

**Občianske združenie
TRADANA**

v spolupráci s

Oddelením etnológie
ÚMKTKE FF UKV v Nitre

Krajským osvetovým
strediskom v Nitre

bod.K7 – priestorom
pre kultúru, kreativitu
a komunitu v Nitre

Stredoslovenským
osvetovým strediskom
v Banskej Bystrici

Centrom tradičnej
kultúry v Detve, pobočky
Podpolianskeho osvet.
strediska vo Zvolene

o.z. Dragúni

Podujatie z verejných
zdrojov podporil
Fond na podporu umenia.

ETNO LOGIC KÉ DNI 2023

29. 3.
24. 4.
25. 4.
26. 4.

Nitra

www.tradana.sk

Etnologický festival PROGRAM

Technické zabezpečenie
Mediálne centrum Katedry
žurnalistiky a nových médií
FF UKV v Nitre

PROGRAM

 FACEBOOK PODUJATIE: <https://fb.me/e/2uGZymto5>

 INTERNETOVÁ STRÁNKA: <http://www.tradana.sk/program-ed2023.html>

 ON-LINE PRENOS: <https://www.youtube.com/@tradana6230/streams>

STREDA – 29. 3. 2023

Obrázky zo Slovenska

Koncert. Účinkujú Spectrum Quartett, Nogaband, ŽSSK Ulijanky z Nitry, Júlia Kozáková a Jureš Líška. V spolupráci so spectrum Quartett a Dragúni, o.z. **29. 3. 2023 / 19:00 / Koncertná sála Župného domu**

19:00

Obrázky zo Slovenska (Koncert)

Koncertná sála župného domu, Nitrianska Galéria, Župné námestie 962/3

OFF-LINE

Koncert OBRÁZKY ZO SLOVENSKA sa nesie v znamení presahov a kontrastov medzi klasickou - vážnou hudbou a tradičnou ľudovou hudbou na pozadí diel inšpirovaných ľudovou piesňou významných slovenských hudobných skladateľov. Profesionálne sláčikové kvarteto Spectrum Quartett pod vedením Jána Kružliaka ml. a sláčikovú ľudovú hudbu Noga Band pod vedením Michala Nogu, držiteľa významného ocenenia Radio Head Awards, dopĺňa Jureš Líška (Fallgrap), Ženská spevácka skupina

Ulijanky z Oddelenia etnológie ÚMKTKE Filozofickej fakulty UKF v Nitre a speváčka Júlia Kozáková - takisto čerstvá držiteľka Radio Head Awards 2023 v kategórii World music. Všetci účinkujúci sa predstavia v dramaturgicky podmanivej koláži sláčikových aranžmánov vážnej hudby, rafinovane pretkaných s hudbou vychádzajúcou z tradičných lokálnych herných štýlov známych ľudových muzík, elektronickými hudobnými reflexiami a vokálnymi vstupmi ženských protagonistiek v rôznych prednesových modalitách.

Realizované v spolupráci s Dragúni, o.z. a Spectrum Quartett.

Vstupné dobrovoľné.

PONDELOK – 24. 4. 2023

55 rokov "Na Heľpe"

Fotografická výstava o dejinách a vývoji Horehronských dní spevu a tanca v Heľpe (vernissáž). V spolupráci so Stredoslovenským osvetovým strediskom v Banskej Bystrici.

24. 4. 2023 / 9:00 / Hlavná budova UKF v Nitre

9:00

55 rokov "Na Heľpe" – Dokumentárna výstava dejín a vývoja Horehronských dní spevu a tanca v Heľpe (vernissáž výstavy)

- Vstupná hala hlavnej budovy UKF v Nitre, Tr. A. Hlinku 1
- Galéria na schodoch, Hodžova 1 (od 5. 5. 2023)
- OFF-LINE

Posterová dokumentárna výstava predstavuje výber fotografií a etnografických komentárov zachytávajúcich vznik a vývoj jedného z najvýznamnejších folklórnych festivalov na Slovensku. Vzácnu súčasťou expozície sú najmä najstaršie fotografické zábery ilustrujúce prvé roky existencie festivalu. Výstava pomenúva nielen obligátne témy z dejín podujatia, ale venuje sa takisto vývoju festivalového brandingu, rozvoju dramaturgickej štruktúry a jeho previazanosti s regionálnou kultúrou a ďalším témam. Prezentované fotografie sú súčasťou čerstvej publikácie *Horehronské dni spevu a tanca – 55 rokov*, ktorú predstava zástupkyne Stredoslovenského osvetového strediska. Výstava potrvá do 5. 5. 2023 (od 1. 5. bude umiestnená v Galérii na schodoch, FF UKF v Nitre, Hodžova 1, Nitra).

Autorka výstavy: Katarína Mosnáková Bagľašová

Technická realizácia: Rudolf Szabó

Úprava fotografií: Matúš Druga

10:00 (plynulo po vernisáži)

Organizácia regionálneho folklórneho festivalu v súčasnosti: Nový divák, nové kontexty, nové výzvy? (diskusia)

Zasadacia sieň pri Aule UKF, Hlavná budova UKF v Nitre, Tr. A. Hlinku 1

OFF-LINE + ON-LINE

Diskusia o aktuálnej situácii v oblasti organizovania a prípravy regionálneho folklórneho festivalu. S akými výzvami sa stretávajú usporiadatelia v kontexte meniacej sa lokálnej a regionálnej kultúry, demografických premien regiónu, finančných podmienok a nárokov na technické zabezpečenie,

infraštruktúru, či služby? Je dôležitý branding festivalu? Čo pre dnešného diváka a organizátora znamená kvalitná dramaturgia a program? Akú rolu hrá Národné osvetové centrum v Bratislave? Aký je profil dnešného festivalového návštevníka a ako tvár festivalu a fungovanie osvetového strediska zmenila pandémia?

O minulosti, súčasnosti a budúcnosti Horehronských dní spevu a tanca v Heľpe, ale aj o folklórnych festivalov na Slovensku sa porozprávame so zástupkyňami Stredoslovenského osvetového strediska v Banskej Bystrici – riaditeľkou Tatianou Salajovou, metodičkou a odbornou pracovníčkou pre tradičnú ľudovú kultúru Tatianou Urbanovou a Katarínou Mosnákovou Bagľašovou zodpovednou za publikačnú činnosť, autorkou a editorkou publikácie o histórii festivalu v Heľpe. Moderuje doc. Jana Ambrózová.

Folklórna hudba v 96-ročnom vysielaní košického rozhlasového štúdia

Mgr. Milan Rendoš (Rádio Regina – Východ, RTVS)

▶ 24. 4. 2023 / 14:00 / UTA, Slančíkovej 1

14:00

Mgr. Milan Rendoš (Rádio Regina – Východ, Rozhlas a televízia Slovenska): Folklórna hudba v 96-ročnom vysielaní košického rozhlasového štúdia

Univerzitný tvorivý ateliér, ŠD Nitra, Ul. Slančíkovej 595/1

OFF-LINE + ON-LINE

Košické rozhlasové štúdio pravidelne vysiela už 96 rokov. Nezanedbateľnú časť obsahu vysielania tvorí folklórna hudba a publicistika s tradičnou kultúrou. So zmenami v technológiách vysielania prichádzali aj nové možnosti záznamu, archivácie a samotného šírenia slova a hudby. Vyše 20 rokov pôsobí na mieste

redaktora, moderátora a hudobného redaktora Milan Rendoš, ktorý v prednáške naznačí jednotlivé éry vysielania rozhlasu a zastúpenie folklóru, opíše nahrávanie piesní a zvykoslovných pásiem v podaní folklórnych skupín, redakčné spracovanie materiálu i živé vysielanie a tiež požiadavky a nároky na jednotlivé oblasti rozhlasovej práce.

Škola hry na rámovom bubne "daf"

Hamidreza Ojaghi (Universität für Musik und darstellende Kunst, Viedeň, Rakúsko)

24. 4. 2023 / 18:00 / bod.K7, Štefánikova trieda 4/7

18:00

Hamidreza Ojaghi (Universität für Musik und darstellende Kunst, Viedeň, Rakúsko) – Škola hry na rámovom bubne "daf" (prednáška a praktický workshop)

- bod.K7 – priestor pre kultúru, kreativitu a komunitu, Štefánikova trieda 4/7 (pešia zóna)**
- OFF-LINE**

Hamidreza Ojaghi je Iránec narodený v Teheráne, ktorý hrá na iránskom, resp. perzskom rámovom bubne "daf". Ide o nástroj, ktorý sa vyskytuje v celej južnej a strednej Ázii. Cieľom workshopu je osvojiť si spôsob hrania na nástroji a základné rytmy, ktoré sa uplatňujú v tradičnej hudbe spomínanej časti sveta. Hamidreza Ojaghi žije vo Viedni, kde okrem iných aktivít ako voľný umelec pedagogicky pôsobí v Institut für Volksmusikforschung und Ethnomusikologie, Universität für Musik und darstellende Kunst.

Vstup voľný.

UTOROK - 25. 4. 2023

Fašiangy v dokumentárnom filme

Pedagogický exkurz do problematiky (filmová projekcia). Odborné reflexie - doc. M. Jágerová, PhD. (Oddelenie etnológie ÚMKTKE FF UKF v Nitre)

25. 4. 2023 / 10:00 / UTA, Slančíkovej 1

10:00

Fašiangy v dokumentárnom filme

- Univerzitný tvorivý ateliér, ŠD Nitra, Ul. Slančíkovej 595/1**
- OFF-LINE**

Výskum fašiangov realizuje riešiteľský tím z Oddelenia etnológie ÚMKTKE FF UKF od roku 2021. Významným zdrojom informácií sú pre výskumníkov filmové dokumenty. Vybrané filmy reprezentujú dve dokumentárne snímky z dvoch oblastí Slovenska (Levočské vrchy a Rajecká dolina), v ktorých si fašiangové tradície zachovali do značnej miery tradičnú podobu. Obe dvojice filmových dokumentov vznikli približne s 20-ročným odstupom, čo umožňuje sledovať vývinové zmeny vo viacerých rovinách. Na výrobe prvých troch dokumentov participovali etnológovia v spolupráci s profesionálnymi filmármi. Posledný dokument vytvoril obyvateľ Rajeckej Lesnej. Odborne nás projekciou bude svojimi slovnými komentármi sprevádzať vedúca riešiteľského kolektívu, doc. Margita Jágerová.

1. Koza (Brutovce)

(1993, námet a scenár etnologička M. Felberová – Spišské múzeum v Levoči; 19,20 min.). Film získal ocenenie na Etnofilme Čadca 1994

2. Fašiangy (Brutovce a Oľšavica)

(2017, réžia P. Pekarčík, 26 min.). Nesúťažne premietnuté na Etnofilme v Čadci v roku 2018

3. Fašiangy v Rajeckej doline

(1995, réžia M. Pribiš, R. Lužica, STV, 26 min.)

4. Fašiangy v Rajeckej Lesnej

(2014, amatérsky filmár J. Zbynovec; 16,44 min.). Pemietnuté na Filmovom festivale Folklor a tradície 2022 v Hriňovej

Fonograf v službách zberateľov slovenskej ľudovej piesne

Marián Minárik

▶ 25. 4. 2023 / 14:00 / UTA, Slančíkovej 1

14:00

Marián Minárik (Rádio Devín, Rozhlas a televízia Slovenska): Fonograf v službách zberateľov slovenskej ľudovej piesne

Univerzitný tvorivý ateliér, ŠD Nitra, Ul. Slančíkovej 595/1

OFF-LINE + ON-LINE

V roku 1877 bol zostrojený prvý prakticky použiteľný fonograf, ktorý sa na prelome storočí stal významným zberateľským nástrojom pre folkloristov na celom svete. Prvá nahrávka interpreta z územia Slovenska (nemecká pieseň z Bratislavy) je už z roku 1900. Prvé nahrávky slovenských ľudových piesní zhotovil Karol Anton Medvecký v Detve už v roku 1901. V nasledujúcich rokoch pribudli ďalší zberatelia folklóru. Aké je historické pozadie využívania fonografu pri zaznamenávaní ľudových hudobných prejavov na území Slovenska? Z ktorých lokalít fonografické záznamy pochádzajú, kto ich vytvoril, dokedy sa fonograf využíval vo folkloristickom výskume a kde sa zvukové nosiče nachádzajú dnes? O histórii najstarších zvukových záznamov tradičnej hudby na našom území porozpráva najväčší znalec problematiky u nás, Marián Minárik, redaktor Rádia Devín (RTVS).

Ako sa správne starať o kroje vo folklórnych kolektívoch?

Prednáška a praktický workshop pod vedením skúsených lektoriek A. Jágerovej, J. Kucbeľovej a I. Smilekovej.

25. 4. 2023 / 17:00 / Výstavná sieň KOS v Nitre

17:00

Ako sa správne starať o kroje vo folklórnych kolektívoch? – Prednáška a praktický workshop pod vedením skúsených lektoriek A. Jágerovej, J. Kucbeľovej a I. Smilekovej

Výstavná sála, Krajské osvetové stredisko v Nitre, Fatranská 917

OFF-LINE

Metodické stretnutie s expertkami A. Jágerovou, J. Kucbeľovou a I. Smilekovou (Centrum tradičnej kultúry v Detve) zamerané na starostlivosť o kroje s mnohými praktickými ukázkami, ktoré sa viažu na jednotlivé pracovné postupy. Je určené nielen členom/členkám a vedúcim folklórnych kolektívov, ale aj

rodičom detí pôsobiacich v detských folklórnych súboroch. Podujatie je organizované občianskym združením Tradana v spolupráci s Centrom tradičnej kultúry v Detve - pobočky Podpolianskeho osvetového strediska vo Zvolene, Krajským osvetovým strediskom v Nitre a Oddelením etnológie ÚMKTKE Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

Vstup voľný.

STREDA - 26. 4. 2023

Migrácie za prácou ako kultúrny fenomén horských oblastí Slovenska v prvej polovici 20. storočia

doc. PhDr. Ivana Kontriková Šusteková, PhD.
(Oddelenie etnológie ÚMKTKE, FF UKF v Nitre)

▶ 26. 4. 2023 / 10:00 / UTA, Slančíkovej 1

10:00

doc. PhDr. Ivana Kontriková Šusteková, PhD. (Oddelenie etnológie ÚMKTKE, FF UKF v Nitre): Migrácie za prácou ako kultúrny fenomén horských oblastí Slovenska v prvej polovici 20. storočia (prednáška)

- Univerzitný tvorivý ateliér, ŠD Nitra, Ul. Slančíkovej 595/1
- OFF-LINE + ON-LINE

Dôležitou súčasťou historického vývoja horských regiónov Slovenska boli migrácie obyvateľstva, teda pohyb jednotlivcov či skupín v územnom a sociálnom priestore, spojený s prechodnou alebo trvalou zmenou miesta pobytu. Ako sociálne procesy boli vo väčšine prípadov odpoveďou na ekonomické, ekologické, sociálne, ideologické a kultúrne podmienky materskej oblasti. V prvej polovici 20. storočia na

Slovensku dominovala predovšetkým migrácia za prácou. Išlo o zložitý geografický, demografický, sociálny a ekonomický jav s evidentným vplyvom na kvalitu kultúrnych procesov. Zásluhou migrácií prenikali do kultúry jednotlivých lokálnych spoločenstiev, subregiónov či regiónov cudzie kultúrne prvky, narúšala sa ich izolovanosť, dochádzalo k vzájomnému osobnému poznávaniu ľudí z rôznych území. Pracovné migrácie vyvolávali množstvo nových javov a vzťahov, ktoré sa priamo alebo nepriamo dotýkali viacerých sfér spôsobu života a kultúry obyvateľov dotknutých území. Cieľom prednášky je na konkrétnych príkladoch predstaviť pracovné migrácie na Slovensku do polovice 20. storočia ako kultúrny fenomén horských oblastí.

**Slovenské banské múzeum:
Ako ďalej?**

PhDr. Zuzana Denková, PhD. (Slovenské banské múzeum, Banská Štiavnica)

▶ 26. 4. 2023 / 13:00 / UTA, Slančíkovej 1

13:00

PhDr. Zuzana Denková, PhD. (Slovenské banské múzeum, Banská Štiavnica): Slovenské banské múzeum: Ako ďalej?

- Univerzitný tvorivý ateliér, ŠD Nitra, Ul. Slančíkovej 595/1
- OFF-LINE + ON-LINE

Slovenské banské múzeum je celoslovenským múzeom sídliacim v Banskej Štiavnici - meste UNESCO; jednu expozíciu prevádzkuje aj v meste Handlová. Verejnosti sprístupňuje 8 expozícií a spravuje viac ako 30 objektov, z toho viacero so statusom národná kultúrna pamiatka. Za viac ako storočie existencie múzeum nazhromaždilo jedinečný zbierkový fond, ktorý tvorí takmer 100 000 zbierkových predmetov. Dalo by sa predpokladať, že história múzea, zbierky, pamiatky i samotné pôsobisko predznamenávajú, že

SBM je silnou kultúrnou a pamäťovou inštitúciou, ktorá má základy vybudované dostatočne pevne, aby bez vážnych problémov odolávalo globálnym i lokálnym krízam i mimoriadnym udalostiam. Je to naozaj tak? Prednáška predstaví Slovenské banské múzeum a významné hodnoty, ktoré spravuje, ale venovať sa bude aj úskaliam fungovania významných slovenských múzejných inštitúcií.

**NAŠE
KRONIKÁRSTVO**

**Kronikárstvo na Slovensku -
zabudnutý fenomén v zabudnutej
kultúre**

Mgr. Martin Lukáč (OZ Kultúra v Šenkviaciach)

▶ 26. 4. 2023 / 16:00 / UTA, Slančíkovej 1

16:00

Mgr. Martin Lukáč (OZ Kultúra v Šenkviaciach): Kronikárstvo na Slovensku - zabudnutý fenomén v zabudnutej kultúre (prednáška)

- Univerzitný tvorivý ateliér, ŠD Nitra, Ul. Slančíkovej 595/1
- OFF-LINE + ON-LINE

Kronikárstvo je dlhodobo opomínaným fenoménom, a to aj v rámci beztak málo povšimnutej kultúrnej sféry na Slovensku. V prednáškovom bloku odznejú najpodstatnejšie informácie, ktoré laik i akademik potrebuje poznať pre lepší obraz o tom, akým spôsobom funguje kronikárska práca a akým spôsobom dokumentuje dianie v konkrétnej lokalite či inštitúcii alebo subjekte. Počnúc všeobecným „entrée“ do problematiky a krátkeho exkurzu do historického vývoja kronikárstva na území bývalého Československa sa bude prednáška sústreďovať na legislatívne stimuly vývoja kronikárstva, ako aj ich konečný dopad v lokálnej praxi (1920 – doteraz). Lokálne reflexie budú jednoznačne aplikovateľné aj v pohľade na aktuálny stav tejto celosvetovo unikátnej kultúrno-osvetovej činnosti, jej využitií i nevyužitý potenciál v rámci tradičnej kultúry a etnologickej práce v regiónoch.

Poslucháči prednášky budú stáť pred výzvou, v reakcii na ktorú si budú musieť jasne zdefinovať vnímanie kroniky ako literárneho diela a interne si zodpovedať či rozdiskutovať viaceré otázky, ako napríklad: Kronika je alebo nie je autorským dielom? Je skôr zamestnaneckým dielom? Vzťahuje sa na kroniku ochrana osobných údajov a GDPR? Akú pracovnú pozíciu majú kronikári? Má byť kronika verejne dostupnou (napr. online) či „stráženým“ dokumentom? Slúži kronika len na sprostredkovanie informácií o dianí v minulosti alebo si zaslúži samostatnú pozornosť ako autentický literárny prameň vysokej hodnoty?

Zmienku si zaslúžia aj percepcie, do akej miery na toto pamäťové dedičstvo reflektujú celoštátne i regionálne inštitúcie (ministerstvá, Slovenské národné múzeum, Slovenská národná knižnica, Národné osvetové centrum; pracoviská štátnych archívov, regionálne múzeá, regionálne vzdelávacie centrá, osvetové strediská, iné samosprávne a kultúrno-osvetové ustanovizne). V nadväznosti na ucelený obraz o kronikárstve bude možné v závere prednáškového bloku rozviesť diskusiu o ďalších výzvach pre slovenské kronikárstvo, vrátane jeho potrebného zachovania i rozvojových impulzov.

Hlavný partner podujatia
Z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia

